

Štvrtok 12. marca 2015

P8_TA(2015)0074

Vražda ruského opozičného lídra Borisa Nemcova a stav demokracie v Rusku

Uznesenie Európskeho parlamentu z 12. marca 2015 o vražde ruského opozičného lídra Borisa Nemcova a stave demokracie v Rusku (2015/2592(RSP))

(2016/C 316/16)

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce správy a uznesenia o Rusku, najmä na svoje uznesenia z 23. októbra 2012 o zavedení spoločných vízových obmedzení pre ruských úradníkov zapojených do prípadu Sergeja Magnitského ⁽¹⁾, z 13. júna 2013 o právnom štáte v Rusku ⁽²⁾, z 13. marca 2014 o Rusku: odsúdenie protestujúcich účastníkov udalostí na námestí Bolotnaja ⁽³⁾, z 23. októbra 2014 o zatvorení mimovládnej organizácie Memorial (víťaza Sacharovovej ceny za rok 2009) v Rusku ⁽⁴⁾ a z 15. januára 2015 o Rusku, najmä o prípade Alexeja Navalného ⁽⁵⁾,
 - so zreteľom na vyhlásenie podpredsedníčky Komisie/vysokiej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku (PK/VP) Federicy Mogheriniovej z 28. februára 2015 o vražde Borisa Nemcova,
 - so zreteľom na vyhlásenie PK/VP zo 4. marca 2015 o pokračujúcom väznení Nade Savčenkovej,
 - so zreteľom na vyhlásenie hovorca podpredsedníčky PK/VP z 3. marca 2015 o odmietnutí povoliť poslankyni Európskeho parlamentu Sandre Kalnieteovej vstup na územie Ruskej federácie,
 - so zreteľom na vyhlásenie ombudsmana Ruskej federácie pre ľudské práva Vladimíra Lukína zo 4. marca 2014 o verejných demonštráciách v Moskve a krokoch, ktoré prijali orgány presadzovania práva,
 - so zreteľom na konzultácie medzi EÚ a Ruskom o ľudských právach, ktoré sa konali 28. novembra 2013,
 - so zreteľom na platnú Dohodu o partnerstve a spolupráci, ktorou sa zakladá partnerstvo medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Ruskou federáciou na druhej strane, a na pozastavené rokovania o novej dohode medzi EÚ a Ruskom,
 - so zreteľom na článok 123 ods. 2 a 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže Boris Nemcov, bývalý podpredseda vlády Ruskej federácie, bývalý guvernér provincie Nižný Novgorod, popredný reformátor ruskej postsovietskej spoločnosti a ekonomiky a jeden z vedúcich predstaviteľov liberálnej a demokratickej opozície Ruska, bol zavraždený v blízkosti Kremľa dva dni pred demonštráciou, ktorá bola naplánovaná na 1. marca 2015 s cieľom protestovať proti účinkom hospodárskej krízy a konfliktu na Ukrajine, a ktorú on sám organizoval;
- B. keďže v týždňoch pred svojím zavraždením Boris Nemcov vyšetroval účasť Ruska na konflikte v Donbase a mal v úmysle uverejniť správu o tejto otázke; keďže v súvislosti so smrťou Borisa Nemcova boli zadržaní piati muži, ale nie je jasné, či niektorá zo zadržaných osôb vypálila smrteľné výstrely; keďže ruské orgány neumožnili niektorým poslancom Európskeho parlamentu a niektorým národným delegáciami vstup do Ruskej federácie, a tým im zabránili v účasti na pohrebe Borisa Nemcova;
- C. keďže Boris Nemcov bol silným zástancom modernej, prosperujúcej a demokratickej Ruskej federácie otvorenej svetu;

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 68 E, 7.3.2014, s. 13.

⁽²⁾ Prijaté texty, P7_TA(2013)0284.

⁽³⁾ Prijaté texty, P7_TA(2014)0253.

⁽⁴⁾ Prijaté texty, P8_TA(2014)0039.

⁽⁵⁾ Prijaté texty, P8_TA(2015)0006.

Štvrtok 12. marca 2015

- D. keďže Ruská federácia sa ako plnoprávny člen Rady Európy a Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) a signatár Všeobecnej deklarácie ľudských práv zaviazala dodržiavať zásady demokracie a právneho štátu, základné slobody a ľudské práva;
- E. keďže situácia v oblasti ľudských práv v Rusku sa v posledných rokoch zhoršila a ruské orgány prijali súbor právnych predpisov zahŕňajúcich nejednoznačné ustanovenia, ktoré sa využívajú na ďalšie obmedzovanie aktérov opozície a občianskej spoločnosti a bránenie v slobode prejavu a zhromažďovania; keďže ministerstvo spravodlivosti využilo nedávno zavedené právomoci na to, aby označilo 42 skupín za „zahraničných agentov“, vrátane organizácií pre ľudské práva, ktoré sa v tejto krajine považujú za najodbornejšie a ktoré požívajú najväčšiu autoritu, a využila byrokratické zámienky na pokusy zrušiť niekoľko ďalších skupín; keďže v januári 2015 Duma podnikla prvý krok k schváleniu nového zákona zakazujúceho činnosť „neželaných“ zahraničných organizácií;
- F. keďže Európsky parlament pri viacerých príležitostiach vyjadril svoje znepokojenie nad stavom demokracie v Rusku a systematickým porušovaním zásad právneho štátu a nerešpektovaním základných práv; keďže v Rusku sa nedbá na zásady právneho štátu, normy spravodlivého súdneho procesu, riadny proces ani na nezávislosť súdnictva; keďže posledné prezidentské voľby a voľby do Štátnej Dumy nespĺňali normy OBSE;
- G. keďže viaceré súdne procesy a konania za uplynulých niekoľko rokov, okrem iného prípady Magnitského, Chodorkovského a Politkovskej, vniesli pochybnosti do nezávislosti a nestrannosti súdnych inštitúcií v Ruskej federácii; keďže uvedené medializované prípady patria k tým najznámejším mimo Ruska a sú prejavom systematickej neschopnosti ruského štátu zabezpečiť právny štát a zaručiť spravodlivosť svojim občanom;
- H. keďže narastá potreba zaviesť jednotnú, prísnu, súdržnú a komplexnú politiku EÚ voči Rusku, podporovanú všetkými členskými štátmi, ktorá bude ponúkať pomoc a podporu spolu s prísnu a spravodlivou kritikou na základe univerzálnych hodnôt, s ktorých dodržiavaním súhlasili EÚ aj Rusko;
- I. keďže EÚ opakovane ponúkla prostredníctvom partnerstva pre modernizáciu Rusku dodatočnú pomoc a skúsenosti, aby mohlo posilniť právny štát, plniť svoje medzinárodné záväzky a v plnej miere rozvinúť hospodársky potenciál;
- J. keďže 19. februára 2015 bol ruský opozičný líder Alexej Navalný odsúdený na 15 dní odňatia slobody za rozdávanie letákov propagujúcich nadchádzajúcu demonštráciu; keďže 30. decembra 2014 mu súd uložil 3,5-ročný podmienený trest a jeho bratovi Olegovi Navalnému 3,5-ročný trest odňatia slobody;
- K. keďže 4. marca 2015 moskovský súd zamietol ďalšie odvolanie Nade Savčenkovej proti jej nezákonnému zadržiavaniu zo strany Ruskej federácie, podanej s odkazom na jej imunitu ako poslankyne Parlamentného zhromaždenia Rady Európy (PACE); keďže 4. marca 2015 uplynulo už 82 dní, čo Naďa Savčenkova drží protestnú hladovku, a keďže po takom dlhom čase existuje riziko trvalého poškodenia zdravia alebo smrti;
- L. keďže od únosu estónskeho policajta Estona Kohvera ruskými bezpečnostnými silami na území Estónska v rozpore s medzinárodným právom uplynulo už šesť mesiacov; keďže je naďalej nezákonne zadržiavaný vo väznici Lefortovo v Moskve; keďže nedostáva primeranú právnu pomoc, bolo mu odňaté právo na spravodlivý proces a nariadené neodôvodnené psychiatrické vyšetrenie, ktorého podrobnosti nie sú známe;
- M. keďže Európska nadácia na podporu demokracie sa zameriava na otázku plurality ruských médií a bola vyzvaná, aby spolu so svojimi partnermi vypracovala nové mediálne iniciatívy;
- N. keďže trosky a čierne skrinky poľského vládneho lietadla TU-154, ktoré havarovalo neďaleko Smolenska v apríli 2010, pričom zahynul poľský prezident a poprední členovia politických, vojenských a kultúrnych kruhov, sú stále v rukách Ruska; keďže ruské orgány ich napriek mnohým výzvam odmietajú vrátiť Poľsku;

Štvrtok 12. marca 2015

1. dôrazne odsudzuje zabitie Borisa Nemcova v najvýznamnejšom politickom atentáte v nedávnej ruskej histórii, v ktorom bol zastrelený v blízkosti Kremľa, v oblasti vybavenej videokamerami, policajnými a bezpečnostnými službami;
2. vzdáva hold Borisovi Nemcovi, poprednému vodcovi opozície, zakladateľovi a vedúcemu predstaviteľovi politického hnutia Solidarita a hlavnému kritikovi prezidenta Vladimíra Putina a vojny na Ukrajine, ktorý zasvätil svoj život demokratickejšiemu, prosperujúcejšiemu a otvorenejšiemu partnerstvu Ruska s jeho susedmi a partnermi; vyjadruje úprimnú sústrasť rodine a priateľom Borisa Nemcova, členom opozície a ruskému ľudu; odsudzuje rozhodnutie ruského vedenia zabrániť niektorým diplomatom EÚ a národným delegáciám zúčastniť sa na jeho pohrebe, a tým aj pokusu EÚ vzdať hold odvážnym ruským občanom zasadzujúcim sa o univerzálne hodnoty;
3. zdôrazňuje, že jeho zabitie je súčasťou rastúceho počtu nevyriešených, politicky motivovaných vražd a podozrivých úmrtí, ktoré boli spáchané v Rusku od roku 1998 a ku ktorým patria prípady investigatívnej novinárky Anny Politkovskej, Alexandra Litvinenka, ktorý bol údajne zavraždený v Spojenom kráľovstve, právnika Stanislava Markelova, novinárky Anastázie Baburovej, obhajkyne ľudských práv Natálie Estemirovej, právnika Sergeja Magnitského, a teraz politika Borisa Nemcova;
4. berie na vedomie zatknutie piatich podozrivých osôb čečenského pôvodu, o ktorom informovali ruské orgány;
5. žiada nezávislé medzinárodné vyšetrenie vraždy; zastáva názor, že nástroje dostupné v rámci OBSE, Rady Európy a Organizácie Spojených národov by pomohli zabezpečiť nestranné a spravodlivé vyšetrenie;
6. žiada Radu, Komisiu a členské štáty, aby pri príprave svojej budúcej politiky voči Rusku zohľadnili skutočnosť, že politická situácia, ktorú vyvolali ruské orgány, pripravila úrodnú pôdu pre takéto vraždy, násilie a nátlak; je hlboko znepokojený atmosférou nenávisťi voči opozičným aktivistom, obhajcom ľudských práv, menším a susediacich národov, ktorá v Rusku v posledných rokoch narastá, pričom ju roznečuje štátna propaganda a oficiálne médiá ako súčasť politickej kultúry dištancujúcej sa od demokratických zásad;
7. vyzýva orgány Ruskej federácie, aby skoncovali s nehanebnou propagandistickou a informačnou vojnou voči svojim susedom, západnému svetu a svojim vlastným občanom, prostredníctvom ktorej sa Rusko transformuje v štát vyznačujúci sa útlakom, terorom a strachom, v ktorom je nacionalistická eufória založená na anexii Krymu a stupňovaní vojny na Ukrajine, v ktorom sú porušované práva krymských Tatárov a kde Kremel' v rozpore s medzinárodným právom rozvíja a podnecuje nenávisť a boje; odsudzuje novú vojnovú propagandu proti demokratickým a základným hodnotám, ktoré sú prezentované ruskej spoločnosti ako cudzie; pripomína, že Európska únia a Ruská federácia sa v početných medzinárodných vyhláseniach a zmluvách zaviazali chrániť univerzálne demokratické hodnoty a základné práva; zdôrazňuje, že je dôležité, aby existovali opozičné politické sily, pomocou ktorých by bolo možné zaručiť trvalú diskusiu a výmenu názorov a myšlienok na politiku a legislatívne procesy v Rusku;
8. vyzýva ruské orgány, aby zastavili akýkoľvek nátlak, represívne opatrenia a politické aj súdne zastrašovanie opozičných lídrov, predstaviteľov občianskej spoločnosti a nezávislých médií a aby im umožnili slobodne konať v súlade s hlavnými zásadami ruskej ústavy;
9. vyjadruje hlboké znepokojenie nad tým, že Rusko nedodríava svoje medzinárodné právne záväzky člena Organizácie Spojených národov, Rady Európy a OBSE a nerešpektuje základné ľudské práva a zásady právneho štátu; zastáva názor, že Ruská federácia by mala plniť záväzky, ku ktorým sa prihlásila; vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že nedávne udalosti ukazujú, že Rusko sa vydalo smerom, ktorý je v rozpore s fungujúcou demokraciou, ktorej súčasťou je rešpektovanie opozície, právneho štátu a nezávislosti súdnictva;
10. vyjadruje hlboké poľutovanie nad tým, že ruské orgány neboli schopné reagovať na kritiku z Ruskej federácie a z medzinárodnej scény týkajúcu sa zákona o zahraničných agentoch, a tieto zákony, ktoré ešte viac obmedzujú možnosti nekomerčných organizácií konať a sú vzhľadom na svoju povahu diskriminačné, bez zmien prijali; dôrazne vyzýva Rusko, aby preskúmalo príslušné právne predpisy s cieľom splniť svoje medzinárodné záväzky v oblasti ľudských práv a demokratických slobôd;

Štvrtok 12. marca 2015

11. víta rozhodnutie najvyššieho súdu z 28. januára 2015 zamietnuť sťažnosť ministerstva spravodlivosti, v ktorej žiada zatvoriť Ruskú spoločnosť Memorial a obviňuje ju z porušovania pravidiel, pokiaľ ide o jej organizačnú štruktúru, a žiada, aby boli ostatné mimovládne organizácie zapísané na zozname „zahraničných agentov z tohto zoznamu odstránené;
 12. vyzýva ruské orgány, aby okamžite prepustili všetkých uznávaných politických väzňov;
 13. vyzýva ruské orgány, aby čo najskôr prepustili Naďu Savčenkú a uznali jej imunitu ako poslankyne ukrajinskej Verchovnej rady a PACE, ktorá bola unesená na ukrajinskom území a je nezákonne zadržovaná vo väzení v Rusku; zdôrazňuje skutočnosť, že Rusko nesie zodpovednosť za jej podlomené zdravie; vyjadruje hlboké znepokojenie nad jej zdravotným stavom a naliehavo vyzýva ruské súdne orgány, aby uplatňovali humanitárne právo;
 14. odsudzuje zavlčenie estónskeho policajta Estona Kohvera z územia Estónska do Ruska; žiada jeho okamžité prepustenie a bezpečný návrat do Estónska;
 15. verí, že Rusko zostane významným svetovým hráčom a že je v strategickom záujme EÚ aj Ruska, aby sa prostredníctvom diplomacie a mediácie urýchlene uvoľnili a obnovili vzťahy za predpokladu, že bude pritom náležite dodržané medzinárodné právo a záväzky OBSE;
 16. vyjadruje podporu demokratickým silám v Rusku, ktoré sú oddané otvorenej spoločnosti a reformnému programu;
 17. naliehavo vyzýva Radu, aby vypracovala jednotnú politiku voči Rusku, ktorá by zaviazala 28 členských štátov EÚ a inštitúcie EÚ k silnému spoločnému odkazu, pokiaľ ide o úlohu ľudských práv vo vzťahoch medzi EÚ a Ruskom a potrebu ukončiť zasahovanie proti slobode prejavu, zhromažďovania a združovania v Rusku; zastáva názor, že stratégia EÚ by sa mala zamerať na to, aby primäla Rusko k plnému rešpektovaniu zásad OBSE a motivovala jeho popredných predstaviteľov vyviesť krajinu z politickej a hospodárskej izolácie, do ktorej sa sama uviedla;
 18. naliehavo vyzýva podpredsedníčku Komisie/vysokú predstaviteľku, podporovanú ESVČ, a Komisiu, aby vypracovali silnejší program na podporu ruskej občianskej spoločnosti v Rusku a na obsadenom Kryme a aby hľadali a vytvárali nové príležitosti na nadviazanie kontaktu s ňou s cieľom podporovať hodnoty demokracie, ľudských práv a právneho štátu; žiada EÚ, pokiaľ ide o prebiehajúcu fázu programovania finančných nástrojov EÚ, aby zvýšila svoju finančnú pomoc ruskej občianskej spoločnosti prostredníctvom európskeho nástroja pre demokraciu a ľudské práva a financovanie organizácií občianskej spoločnosti a miestnych orgánov a aby zahrnuli fórum občianskej spoločnosti EÚ–Rusko do nástroja partnerstva na zabezpečenie udržateľnej a dôveryhodnej dlhodobej podpory;
 19. potvrdzuje svoje obavy, vyjadrené už v predchádzajúcich uzneseniach, z neschopnosti ruských orgánov spolupracovať na nezávislom a medzinárodnom vyšetrowaní zostrelenia lietadla s číslom letu MH17; osobitne zdôrazňuje skutočnosť, že dohodu o amnestii v rámci Minskej dohody nemožno uplatňovať na páchatel'ov tohto trestného činu, aby tak nemali nárok na žiadnu amnestiu;
 20. vyzýva ruské orgány, aby Poľsku bezodkladne vrátili vrak poľského vládneho lietadla Tu-154 a všetky jeho čierne skrinky; zdôrazňuje skutočnosť, že miera závislosti ruského súdnicтва od štátnych orgánov bráni akémukoľvek nestrannému a poctivému vyšetrowaniu;
 21. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie podpredsedníčke Komisie/vysokéj predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, Rade, Komisii, Rade Európy, Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe a prezidentovi, vláde a parlamentu Ruskej federácie.
-